

A. P.:

FATA MORGANA.

1

Dasi je bil Jernej Rapé vso noč zelo slabo spal, je bil vendar židane volje, ko se je v nedeljo zjutraj prebudil. Na razoranem obrazu mu je igral tisti usmev, ki spremlja prijetne dogodke minolih dni, kadar jih človek zopet doživlja v duhu. In vendar je pod tem smehljajem sreče trepetalo še nekaj, kakor nekakšna skrb.

«Čudno, kako zamore tako prijetno bitje vzeti človeku spanje!» je mrmral zatopljen v sladke misli.

Jernej Rapé je bil mali uradnik in poet. Poslednje pa le tako bolj zase in na skrivnem. Poznal je svet in vedel je, kako se godi novemu talentu. Poleg tega pa je imel tudi zlobne prijatelje. «Ěpohalnega dela je treba,» si je večkrat rekel, «dela, ki osupne, ki zapre nadležnim kritikačem sapo — in človek lahko postane slaven čez noč.»

Tega pa dozdej še ni bil dovršil.

Opeval je vse, kar je našel vzvišenega in lepega. Sam pa ni bil lep. Da, naravnost grd je bil, zelo grd celo. In menda ravno vsled tega ni imel nikdar sreče v ljubezni.

To pa mu je najbolj grenilo življenje. Kajti njegova največja želja, njegovo največje hrepenenje je bilo, biti ljubljien od ene izmed onih mnogih drobnih deklic, srčkanih obrazkov, ki teko po ulicah, gostolé tako ljubko in se pri tem tako gracijozno kretajo; ki se pri vsaki besedi nagajivo zasučéjo, predstavljajo nožice, pripogibljejo kolenca; ki pri vsakem smehljaju pokažejo svoje bele zobke in ki vselej tako poredno nagnejo glavico, kadar jim kaj pripoveduješ.

Zanj bi to pomenilo višek sreče.

Ko bi smel tako stvarico prijeti za bradico, poljubiti jo na tista nežna usteca, da bi pokril za trenutek s svojimi ustmi njih očarljivi zvonček smeha; in na velike, plahe oči — tiste špranjice, da bi za trenotek ugasnila njih žarka luč — joj, da bi smel!

Pa ni smel. Še nikoli ni bil smel dozdej! In to boli človeka, čigar srce bije v nesrečnih prsih tako že trideseto leto!

Kadarkoli se je bil po naključju seznanil s kakim dekletcem, ki mu je silno ugajalo, vselej je gorela ljubezen le na njegovi strani. Oh, in še smejale so se mu hudomušno, kadar se jim je hotel približati s tistimi besedami, ki naj bi odkrile njegovo notranjost, razodele njegova visoka in sveta čustva. Da, smejale so se mu, in to morda celo njegovemu obrazu!

Gorje pa, če je ob takih prilikah potožil svojo nesrečo kakšnemu prijatelju! Kajti ta se mu je rogal, mučil ga z zbadljivimi opazkami in kar je še veliko hujše: povedal je tudi drugim, da so se ti norčevali iz siromaka in se mu posmehovali. Potem pa dolgo ni imel več miru pred njimi. Eden mu je celo nekoč dobrohotno svetoval: «Jernej, glej, da postaneš kmalu bogat!» In še druge take žaljive besede!

Preveč ga je bolelo srce, da bi mogel še nadalje prestajati te muke, naveličal se je večnega norčevanja in zbadanja, zato je nekega dne na tihem pobegnil, da nihče ni vedel, kam. Najel si je bil na skrivnem novo stanovanje, čisto na drugem koncu mesta, v katerem je stanoval zdaj ravno teden dni.

S tem pa je priletel sreči naravnost v naročje. Tu si je namreč naenkrat osvojil ljubezen bitja, ki bi očaralo vse njegove prijatelje, tudi vse tiste, ki so se mu bili največ posmehovali in kojih klobčič ljubezenskih niti je bil neprestano tako zamotan, da ga ni bilo moči nikdar razplesti.

O, to ga bodo zdaj gledali, zavidali mu toliko sreče!

V nasprotni hiši je stanovala in v ravno istem nadstropju kakor on. Vsako popoldne je presedela po nekaj ur pri oknu, kjer je čitala. Lepa je bila, bože mili, nad vse lepa, prava boginja lepote! Le obražček je bil nekoliko bled. Pa to mu je bilo posebno všeč, ker ravno blede lepotice zamorejo v ljubezni pritirati človeka do blaznosti.

Videti je bila nekam tiha, iz obraza ji je odsevala neka pobožna milina, in vendar je bilo v njenem pogledu toliko žarke lepote!

Ko jo je bil prvič ugledal, je dolgo strmel vanjo kakor uročen, kot bi se bilo nebo odprlo pred njegovim očesom; in ko si je bil od iznenadenja nekoliko opomogel, je videl, da tudi ona njega gleda. In ta pogled! Kako otožen in ljubezniv!

Jernej je ginjen nagnil glavo in se mehko nasmehnil, da je njegova gornja ustna odkrila par krevljastih zob. Tedaj se mu je tudi ona prijazno nasmehnila. Da, prav natančno je videl, da se mu je nasmehnila!

Zlato, ki bi priletelo siromaku skozi okno, ne bi imelo tolikega učinka.

Jernej je skoro omedlel tolike sreče. Taval je omamljen po sobi, smehljal se blaženo in šepetal predse: «Ljubi me, ljubi me.» In njegov obraz, ki se ni bil dozdej nikdar prilagodil notranjosti in črez katerega je bilo življenje razprostrlo masko strjene vsakdanjosti, ta obraz je bil zdaj izpremenjen.

Od zdaj naprej je bil Jernej presrečen. Prej tako pusti dnevi so se izpremenili zanj v svetle praznike. Življenje se mu je zdelo naenkrat nekaj veličastnega, eno samo dolgo, nepretrgano slavje.

Svoji sreči je odslej posvečal vsak trenutek. Vsak dan je hitel iz urada takoj domov, občudovat lepo neznanko, napajat svoje srce s sladkostjo ljubezni.

Tudi sam je parkrat sedel k oknu s knjigo v roki, toda čital ni. Pa ni mogel dolgo vzdržati, ker pri drugih oknih so se kmalu pojavili radovedni obrazi. Zato se je umaknil, stopil za zaveso, pel prav tiho in iztezal roke prav kakor v gledišču. Tuintam je pogledal izza zavese nanjo, dokler se mu ni nasmehnila. Tedaj je šel v kot, kjer je dvignil roke kvišku kakor k Bogu in ji prisegel večno zvestobo. Nekaj trenutkov pozneje je zopet stal pri oknu in ta ljubezenska igra se je pričela znova. In ona je očitno uživala v tem, da se je naslajal ob njeni lepoti.

To se je ponavljalo dan za dnevom, vsak dan do mraka. In vendar še ni bil izpregovoril besedice ž njo, niti ni vedel, kdo da je. V svoji skromni zaljubljenosti niti mislil ni na kaj takega.

Njegova pesniška struna je pod tako silnim udarcem ljubezni jeknila in utihnila. In kako rad bi bil ravno v tem vzvišenem razpoloženju vso svojo ljubezen izlil v verze, ki bi jih posvetil njej, njej, ki ga je ljubila.

Moj Bog! Seveda ga je ljubila! Kako bi ga mogla sicer tudi tako ljubeznivo gledati, njega, ki je priznано grd! In, kaj ni bil že koj drugi dan opazil, da se je počela vedno elegantneje oblačiti, skrbneje napravljati in se lišpati in da je imela mnogo, mnogo lepše počesane lase in celo cvetke povezane v kite! In vse le zaradi njega!

Ko ga je gospodinja nekoč vprašala, kako da ne hodi nikdar na izprehod, je vroče zardel.

Gospodinja je že opazila! Opazila, da tiči vedno doma zaradi nje! Kmalu bodo opazili tudi drugi in se mu bodo smejali!

Lica so mu gorela.

Da, res je! Da ni bilo tiste ljubke deklice tam, bi bil šel gotovo vsak dan ven!

Pa zakaj ne gre ona nikoli ven? Še nikdar je ni bilo videti na ulici. Gotovo ostaja doma zaradi njega.

In prišlo mu je na misel, da tako ne more iti več dalje, da se mora seznaniti ž njo in sestajati se zunaj nekje na prostem, kjer bosta popolnoma sama. Pisati ji mora, na vsak način ji mora pisati!

Ko bi vsaj že vedel, kdo je, kako ji je ime!

Njeno sladko ime! Oh, izgovarjal bi ga glasno v sobi, šepetaje na ulici in vriskaje na prostem!

Toda kako naj ga izve? Vprašati koga? Tega si ni upal. Preveč nezaupen in boječ je bil postal po tolikih neuspehih. Norčevali bi se zopet, seveda! Jernej se je prestrašil.

Pa je vseeno napisal s tresočo roko drobno pisemce, v katerem ji je z lepimi besedami razodel svojo vročo ljubezen in jo prosil za sestanek v nedeljo popoldne v parku. In to pismo ji je tudi poslal. Toda kako! Hodil je dolgo pred njeno hišo gori in doli ter se oziral boječe v vežo; kadar pa je začul koga prihajati, se je naglo umaknil. V žepu je tiščal pisemce v roki, da se ne bi zmečkalo in da bi ga imel vsak trenutek pri roki. Toda dolgo ni našel nikogar, komur bi ga mogel zaupati.

Naenkrat pa je v tem strahu ugledal malo deklico, ki se je igrala v veži ter jo vprašal, da li morda ne pozna take in take gospodične z drugega nadstropja in ali ji nebi izročila tega malega pisemca. Seveda jo je poznala in tudi pisemce izročiti ji je bila pripravljena. Jernej jej je iz hvaležnosti naglo potisnil v roko denarja ter zbežal ves preplašen in vendar — zadovoljen.

V nedeljo popoldne torej! To je danes. V parku! Tam mu bo sama povedala, kako ji je ime in — da ga ljubi.

Pogledal je na uro.

Moj Bog, kako beži čas, če se tako sanjari!

Planil je kvišku, kajti bilo je že pozno. In danes se prvokrat sestane ž njo!

Iz postelje se je prikobacala nerodna postava dolgega života in kratkih krivih nog.

Jernej je pričel z dolgotrajno, zelo skrbno toaleta.

Prava sreča, da sem se selil, si je mislil in se zadovoljno oziral po sobi. —

Ko bi le gospodinja toliko ne govorila! Povedala mu je bila dozdej že dvakrat vso nezanimivo zgodovino dosedanjih neznatnih prebivalcev te lepe sobe. Tako gorostasni življenjepisi, bogati besed, so njega motili; osobito tu, ko je imel nasproti vir najlepših misli.

Ko je bila gospodinja začula njegove korake po sobi, je potrkala in vstopila z zajutrekom.

«Dobro jutro, gospod Rapé! Danes pa ste nekam dolgo spančkali. I no, moj Bog, saj je nedelja, kaj ne!»

Ko je bil Jernej uvidel, da mu preti daljši razgovor, je rekel naglo:

«Gospa, vsak čas mora priti k meni prijatelj. Prosim, recite mu, da me ni doma; ker imam sila veliko delati!»

Gospodinja je napravila čuden obraz in se obrnila.

«Dobro, dobro; bom rekla, da ste že odšli.»

«Da, prosim.»

Odšla je. Hvala Bogu!

Tedaj se je previdno približal zavesi in je pogledal v hišo nasproti. Tam je bilo okno še zaprto.

«Še spi, angelček,» je rekel polglasno in pogledal skozi drugo okno na park.

Čudovito krasno jutro se mu je smehljalo nasproti. Nebo je bilo čisto kot mirno gorsko jezero. Vsa narava je bila poljubna mladega solnca. Doli v parku so bile krone dreves še posute z rosnimi biseri, ki so se iskrili. Spodaj pa so bila debla oblečena v krilca iz rahlih meglic, ki so se, sive in modrikaste, skrivale preplašeno pred solncem, kakor kopajoče se deklice, ki je pogledal nanje izza grma kosmat obraz.

Pod jasminovim grmom je sedelo na klopicí dvoje mladih bitij v tesnem objemu. Rapé je z odprtimi usti gledal, kako je on zdaj njo privil naenkrat strastno k sebi in jo tako vroče poljubil, da je privzdignila nožico.

«Oho,» je vzkliknil Jernej, «tako zgodaj, pa že taka propaganda ljubezni! I kajpak, usta so za poljube!»

In domislil se je nje ter se hitel oblačiti.

Predno je bil odšel, je še enkrat pogledal čez ulico in obstal kot uročen. Sedela je že pri oknu; tako lépa še ni bila nikoli. Zdaj je tudi ona ugledala njega. In njen pogled je bil globok, njen nasmeh čarovit.

«Upa dovolj, da se danes snideva; jasno znamenje, da me ljubi!»

Poskočil je in zaplesal po sobi.

(Dalje prihodnjič.)

JANKO GLASER:

OB CESTI.

Mnog dan sem zamišljen na pragu sedel
nekoč — otrók — in sem v svet strmel;
in mimo po cesti razvoženi
vozovi težko naloženi
so škripali dan za dnem —
koliko bogastvo mojim očem!
Ječeče, umazane, ilnate peste
prinašale so mi pozdrave daljne ceste;
konjarji so kleli in pokali z biči v rokáh
in s škornji so mešali blato ali kadili prah;
od sveže urezanih desk na podelih hlapeli so vonji —
o, kakor da samo bujno življenje mimo vlečejo konji!
A jaz sem oddaleč na vso to pisano gnečo zrl,
kjer vsak je za svojim vsakdanjim kruhom se trl,
in bil sem bogat od vsega, bolj nego so oni bili,
ki zanje tovore so težke mimo vozovi nosili ...

In še kakor takrat ob strani stojim molče,
ko mimo vozovi po prašni se cesti pode
in v diru gneto se množíce za srečo bežečo —
jaz mirno oddaleč motrim vso pisano gnečo.
Kamor vidim naprej, kamor vidim nazaj, vse ceste buče,
brez konca bogastva mi mimo oči drve:
o, nič ni moje — in vendarle vse je za me, za me! —

A. P.:

FATA MORGANA. (Dalje.)

2.

Tisto nedeljo je Jernej pokosil silno naglo in brez teka; prave lakote, kakor po navadi, sploh občutil ni. Bežal je domov, drvel po stopnicah v svojo sobo, kjer je položil uro na mizo in čisto natančno izračunal, kdaj mu je oditi.

Nato je stopil k zrcalu in motril svoj obraz. Ne, lep ni bil, ta obraz nikoli, še najmanj danes. O, zakaj nima on vsaj nekaj tistih lastnosti, ki usposobijo moške, da zavrte deklicam glave! Naslonil se je na zid in se zamislil.

In vendar ga ona ljubi! To je bil sladki refren vseh njegovih misli.

Skočil je gledat na uro in pričel s pripravami.

Toda danes mu je vse nagajalo. Najprej mu je bil ovratnik preširok, potem previsok; pograbil je tretjega, ki pa se ni dal zapeti. Lasje so se odločno upirali novi razpovrstitvi, brke si je bil na eni strani preveč pristrigel. In končno pentlja! Čisto nič mu ni pristojala. Ali ne bi poiskal druge? Planil je k uri. Pa saj ni bilo več časa!

In on, ki si je bil znal dozdej na čudovito preproste načine pomagati iz vseh zadreg vsakdanjega življenja, je bil zdaj popolnoma zmeden. Kajti njegove misli so bile premočno zaposlene s prijetnostmi bodočnosti, da bi se mogle ukvarjati še s sedanostjo.

Naenkrat je skočil k oknu, sam ni vedel, zakaj. In zazdelo se mu je tisti hip, da se je zavesa tam nasproti zganila. S pridržano sapo je gledal tja, pa ni mogel ničesar uzreti.

Gotovo je že pripravljena in čaka samo še nanj! Še osramotila ga bo, počasneža!

Planil je nazaj pred zrcalo in tipal s tresočimi prsti po laseh, ne da bi bil kaj izboljšal na njih. Prijel je klobuk, pozibaval ga in mu govoril: «O, klobuk ti moj nesrečni, še ti jo boš smel gledati!» Nato je pograbil uro in šel.

Ko je zaklepal sobo, mu je prihajalo tesno okrog srca in sopel je globoko. Stopal je tiho po stopnicah navzdol, plazil se kot tat

ob stenah, z občutkom, da mora vedeti vsakdo, ki bi ga srečal, kam in po kaj gre.

Nekdo mu je prišel nasproti; pozdravil je hripavo in bežal dalje.

Stopil je na ulico. Zdaj mora korakati kolikor mogoče lepo in lahko, ker ona ga gleda pri oknu!

Pa že koj po prvih korakih je občutil, da stopa trdo, z upognjenim životom, da še nikdar ni stopal tako slabo. Zardel je do čela, v trenutku ni videl ničesar pred seboj in zaletel bi se bil v mimoidoče, da se mu niso umikali.

Takrat se je na oglu nekaj posvetilo in izpregledal je. Bil je letak kričečih barv. Obstal je pred njim in se vzravnal. Pomiril se je nekoliko, prisotnost duha se mu je polagoma vračala.

Ali moral je naprej. Zamajal se je zopet na kratkih nogah, pa ni šlo. V zadregi se je popraskal po licu. Toda v tistem hipu je že spoznal, da to ni bilo lepo in zopet mu je zaplesal trg pred očmi. Zapazil je tudi, da mu je bila medtem glava zlezla nizko doli na prsi in da se mu zapletajo noge. Zagorelo mu je v licih in moral je zopet malo postati, da se mu je vročina v glavi podela.

V drugi ulici je lajnar zaigral otožen valček. Takoj se mu je storilo milo, kajti spomnil se je dogodka iz nesolnčne preteklosti. Segel je v žep in pripravil denar za moža brez noge.

In ta skromna godba ga je naenkrat rešila vseh spon tesnobe in nemira. Svobodno je stopal preko široke ceste in srečno dospel v park, kjer si je na široko oddahnil.

Toda koj se je domislil važnosti trenutka in zopet se ga je lotila neka napetost v glavi, neka sladkobna tesnoba v srcu.

Pogledal je na uro. Za dober četrť ure je bil prišel prezgodaj.

V parku je bilo vse polno ljudi in vsi so bili videti veseli in zadovoljni.

Toliko ljudi! Jerneja je bilo strah. In če pride zdaj ona! Ustavili bi se in ju gledali. Smejali bi se mu, če bi bil neroden. In on je pač bil neroden. To so mu vsaj dostikrat zatrjevali prijatelji.

Stiskalo mu je srce, oziral se je v skrbah naokoli. Tam, tam je bolj samotno. Tam jo bo pozdravil, kjer se ne vidi tako od vseh strani. In krenil je tja.

Pogledal je na uro in preštel minute. Še deset! Še dobrih deset minut, pa bo tu, pa bo stala pred njim, rožica, cvet vseh cvetov. In on bo tako srečen, da ji bo smel gledati v obličje, govoriti ž

njo. Kako se mu bo nasmehnila! Gotovo ima prekrasen glasek in male bele zobke! In njene milobne oči, njen obražček, njena kodrasta glavica! Moj Bog, to je naravnost izzivajoča lepota!

Mimo so prihajali ljudje, smejali se in govorili glasno. Pri vsakem zvonkem smehu se je njegov nemir povečal.

Od nekod so prihajali daljni zvoki godbe. Glasba pa je dvigala njegovo dušo, povelečevala njegovo srečo, srečo, ki jo je danes prvič občutil.

Občutil je, kako sam in zapuščen je bil dozdej na svetu, kako brezbarvno je bilo dozdej potekalo njegovo življenje. Zdej je pa naenkrat postalo vse tako lepo okrog njega, tako čudovito lepo, kakor da ne bi bilo zanj ustvarjeno; kakor da je bil on dozdej le tujec sredi te lepote, nevreden tujec, ki pravzaprav ni bil imel niti pravice, uživati jo. Zdej pa, zdej je bil tudi on srečen. Mehko mu je prihajalo okrog srca. Da, kdor o sreči dvomi —

Spoznal je bliskoma, da nima svežega robca pri sebi. Lepega dišečega robca, ki ga je bil nalašč za danes pripravil! Njegov obraz se je podaljšal in dobil široko odprtino. Na čelu se mu je pojavila debela rosa.

Brez dvoma ga je bil pozabil nekje doma, na mizi! Naj se vrne zdaj ponj? Ne, zdaj pač ni več mogoče! Utegnila bi priti medtem in morala bi čakati nanj. Ne, tega ne sme storiti!

In kakor nalašč se je tedaj še bolj zaznožil. Ravno zdaj bi najbolj rabil tisti robec, zdaj, ko bo ona vsak trenutek tu.

Gledal je na uro, pa ni vedel, kaj je videl. Tako je bil zbeگان. Pa je polagoma pozabil tudi na robec in spet so mu vzletele misli. Naslikal si je v duhu vso prijetnost današnjega popoldneva.

Morda dobim že danes poljub, si je drznil misliti in lica so se mu užgala, po vsem telesu pa mu je zavrelo pod kožo.

Užival je dolgo ob takih mislih in ko se je bil predramil, je naenkrat občutil, da poteka čas silno počasi; tako počasi, da se mu je zdelo, da stoji že dolgo, dolgo tu v parku.

Zdrznil se je. Vsak hip mora biti ona tu. In še opazil je ne bo, ko bo prišla, tako je zamišljen.

Pogledal je na uro in se prestrašil.

Kako —? Zakasnila se je že? In za toliko!

Dolgo je držal uro v roki, ki je nalahno trepetala.

Oh, saj bo prišla, zdajle takoj bo prišla in se mu smehljaje oprostila, da je bila netočna. Tedaj bo videl njene zobke. Netočna? O, česa ne bi odpustil temu sladkemu stvoru!

Nasmehnil se je, toda v hipu se je prestrašil, da ga ni bil morda kdo videl in si kaj čudnega mislil o njem. In počel je karati samega sebe:

«Raztresenec! Še iznenadila te bo in ti ne boš vedel kaj izpregovoriti!»

Da, izpregovoriti! Moj Bog, kaj pa ji naj pravzaprav reče? Saj to je najtežje v početku! To je dobro, da je ni še tu! Torej, kaj naj reče?

Pričel je o tem razmišljevati, stopal gori in doli ter si brisal pot z obraza.

Mimo je prihajala vesela gruča lepih mladih deklic v belih oblekah. Med njimi je opazil drobno dekletce posebno lepega obraza. Ali ni bila podobna njej? Toda, kaj bi s primerami! Ona bi se dala primerjati kvečjemu z angeli, teh pa tu na zemlji ni.

Kadarkoli se je odslej posvetilo belo krilce, kadarkoli je začul drobne korake, vselej mu je zastala sapa.

V takih mukah pričakovanja je hodil nemirno sem in tja po belem pesku. Ljudje, ki so prihajali mimo, so se ozirali za njim. Morda zato, ker je neprestano vlačil uro iz žepa.

Za dobre pol ure se je bila že zakasnila! Preplašen je mrmral nekaj predse.

Prihajalo mu je na misel, da ga morda čaka na drugem koncu parka. Kaj ko bi stala tam že pol ure — zaman? Okrenil se je in dirjal tja. Gledal je na vse strani, gledal tako napeto, da so ga počele skeleti oči. Pa je tudi tam ni bilo nikjer in bežal je v strahu nazaj.

E, malce zakasnitve ni nič nenavadnega pri takih stvaricah, si je mislil Jernej in čakal dalje. Njegov obraz je izražal potrpežljivost v najvišji meri. Udal se je zopet prijetnim mislim nanjo in na svidenje. V bližnjem zvoniku je počelo biti. Poslušal je: štiri. Kaj, štiri? I kdaj za božjo voljo? In buljil je v svojo uro. Kako silno, silno beži čas!

«O, saj bo že še prišla, gotovo je že na potu!» se je tolažil Jernej.

In vendar se je v njegovem srcu naselilo nekaj, kar je peklo. Polaščal se ga je vedno večji nemir, čas pa je bežal, bežal. Skoro vsak trenotek je ura nekje bila, nje pa le ni bilo od nikoder.

Jernej je povsili glavo. Tedaj je opazil, da so njegovi čevlji, prej tako skrbno očiščeni, zdaj polni prahu. Nakremžil je obraz in stopil hlastno, kakor da je v hoji rešitev. Nervozno je stiskal

umazan robec v roki, ki mu je gorela. Gorela, kakor bi misli tirale v njo vse koprnenje, vso nestrpnost, ki jo je užgala.

Jernej je globoko zavzdihnil in se malo ustavil. Tam daleč zunaj parka so zvonili električni vozovi, prhali so avtomobili, konji so pekotali; vse to skupaj pa — enakomerno dihanje mesta — je tvorilo šum, ki ga ne čuješ, kakor ne čuješ šumenja slapa, kadar že dolgo stojiš ob njem.

Prišel je mimo tiste klopice pod jasminovim grmom. Bila je prazna. Spomnil se je prizora, ki ga je bil opazoval danes zjutraj z okna.

V grmu je vzfrčalo; dve ptički sta se čivkaje lovili.

Tedaj je cerkvena ura počela zopet biti; udarila je petkrat.

Jernej je vztrepetal v grozi, mraz ga je preletel po vsem životu.

Pet! Pa je še vedno ni!

V glavi mu je šumelo. Prihajali so dvomi in mu razjedali srce. Ubežne misli so divjale; če je ulovil eno, so mu tri druge ušle. Pričel je hitreje hoditi gori in doli, kot bi hotel s korakom uloviti tisto, kar se je njegovemu srcu umikalo: upanje. In česar ni zmožel korak, je v obupu hotel doseči pogled. Gledal je ostreje, kot bi hotel prodreti grmovje in drevje. Pa ni ugledal ničesar; le oči so ga bolele.

Saj je ne bo, si je mislil. Pa v tistem hipu se je posvetilo nekaj belega med nasadi in pogled in srce sta mu planila. Naglo je potegnil iz žepa zrcalce in si popravil pentljo.

Prišli so mimo, bili so čisto tuji. Vsak pa ga je pogledal natančno.

«Kaj, ko bi me bil kdo izmed teh danes tu že videl?!» se je prestrašil Jernej in počel v zadregi občudovati drevje, ki je stalo v ravnih vrstah, lepo obstriženo, z umetnimi frizurami.

In zopet mu je udaril mlad smeh v uho. Čakal je in čakal. Nič!

«Saj stojim tu že cele tri ure!» je ugotovil z grenkobo.

Takrat pa je uvidel, da je pač vse čakanje zaman. Napetost je izginila in pojavila se je utrujenost. Kam naj gre zdaj? Pogledal je še enkrat natančno na vse strani, potem pa je odšel domov, ubit in sključen.

(Konec prihodnjič.)

A. P.:

FATA MORGANA. (Konec.)

Toda vsak neuspeh rodi novo upanje.

Tudi Jernej je med potjo hitel razmišljati o vzrokih današnjega poloma in se počel v mislih prerekati sam s seboj.

Norec, kako more misliti, da je ona danes sploh prosta. Saj je vendar nedelja in ob nedeljah popoldne grede taki ljudje navadno daleč, daleč ven iz mesta. Posebno pa ona, ki tiči vedno doma. Doma radi mene. Šla je ven na deželo, s stariši seveda. Gotovo je dobro dete, vzoren otrok, in bilo bi naravnost neodpušljivo, če bi bila svoje stariše nalagala in šla v nedeljo svojo pot, z menoj, ki me pravzaprav še niti ne pozna.

Toda vse to ni moglo omiliti njegove nesreče. Zaman so divjale tolažilne misli po razgretih možganih in se trudile, izpremeniti trpko resnico v prijetno laž.

Ko je prišel domov, je občutil silno žejo. Na mizi je ležal pozabljeni robec, ki je širil po sobi močen duh. Jernej se je žalostno ozrl nanj in legel izmučen na divan.

Večerna zarja je pozlatila robove daljnih gorâ. V sobi se je naglo pomračilo. S ceste je zvenel v sobo srebrni smeh mimosidočih mladenk.

Jernej ni prižgal svetiljke, hotel je razmišljevati v temi.

Skrb, negotovost in nejasnost so ga tiščale v prsih. Nenadoma se je domislil nečesa in skočil k oknu. Njeno okno je bilo zaprto.

Seveda je šla ven in zdaj se smeje in zabava — s kom?

Polaščalo se ga je strupeno ljubosumje. Njegova sreča je bila ogrožena.

Legel je nazaj in zopet so mu zadirjale misli.

Zakaj ni prišla? Čemu pa ima dokaze o njeni ljubezni? Iztrgati bi se bila morala vsaki družbi, tudi starišem, in pohiteti bi morala k njemu!

Ampak, kaj pa, ko bi njegovega pisma ne bila prejela?! Tudi to je mogoče! Seveda ga ni prejela! Bogve, kaj je tisti otrok napravil s pismom! O, zakaj ga ji nisem drugače izročil, jaz strahopetec, tepec! Še niti naslova ni imelo! Pismo, pa brez naslova!

Če bi bil vsaj napisal na ovitek: najlepši deklici v vsej hiši — kaj, to bi bilo poniževalno! najlepši gospodični v vsej ulici — še več: najlepši na svetu! — gotovo bi bilo prišlo v njene roke, čisto gotovo!

Ljudje, ki so okusili malo sreče, so nagli v napadih, kadar se jim vendar enkrat nudi.

Jernej se je odločil. Pisal je, napisal je zopet dolgo in lepo pismo. Še nikoli ni bil napisal nekaj tako lepega.

Pismo je bilo gotovo — naslova pa le ni imelo. Sklenil je, da ga mora vedeti že jutri, da jutri že — za vsako ceno.

Z vročo glavo je legel spat.

Sanjal je o veliki ljubezni, vroči in verni.

3.

Drugega dne je bil Jernej v službi silno raztresen in zamišljen. Leno so mu potekale ure in ko so slednjič le dotekle, je drvel domov in poiskal pismo. Prečital ga je še enkrat in oči so se mu tuintam zasvetile.

Danes mora vedeti njeno ime, mora! Šel je ven, poln upa in poguma, toda ko se je bližal njeni hiši, mu je začelo srce nekam čudno biti. Plazil se je okrog ogla, nemiren, tresoč se. Pogum ga je zapuščal.

Toda, kam naj to vodi? Kaj, da bi zopet odnehal, in to samo vsled neumne bojzljivosti? Ne, presramotno za mladega človeka, ki ljubi! Ljubezen vleva, njej le se ukloni.

Vzpel se je junaško in se pognal v vežo hiše, kjer je stanovala lepa povzročiteljica vseh njegovih muk. Sredi veže je stal mogočen vratar, ki se je razgovarjal z neko žensko.

Ta ve njeno ime, ta ga ve, si je mislil Jernej. Privzdignil je klobuk, toda možakar ga ni hotel opaziti, ker je še govoril. Jerneju je kovalo za ovratnikom.

«O, Bog, ali ne izgledam sumljivo?» je šepetal strahoma. Zdaj se je počel mogočnik pomikati proti vratom in Jernej je boječe pozdravil.

«Dober dan!»

Mož je mirno uprl vanj svoj pogled in ga premeril od nog do glave. Zdaj so Jernejev pogum zagrnili valovi bojzani; najraje bi bil pobegnil, pa se ni več dalo in zato je vendar zajecjal:

«Prosim gospod, ali — ali ne stanuje v tej hiši — gospod — gospod K.?»

Počel je drgetati. Saj ta mož vidi, da laže, bere mu na licu, da je le zaljubljen.

«Ne, tega pa ne poznam,» se je oglasil velikan s hreščečim glasom in se brezbrizno ozrl navzdol po ulici.

«Toda tu v bližini nekje mora stanovati,» se je boječe izgovarjal Jernej in pristavil: «Hvala lepa!»

«Kaj pa je dotičnik?» je še milostno vprašal vratar.

«Z Bogom!» je mrmral bežeči Jernej.

Glava mu je hotela počiti; v sencih mu je kljuvalo, pa se je vendar še tolažil.

«Lahko je na bojnem polju vojaku, ki mu sovraštvo vliva v srce pogum; toda če človek ljubi...»

Doma je begal razburjen po sobi, očital si nanovo brezmejno strahopetnost in si prerokoval, da ne bo nikoli v življenju ničesar dosegel. Tudi se je parkrat samega sebe udaril po glavi.

Na mizi je ležalo pismo, krasno pismo, toda še vedno brez naslova. Obup in jeza sta mu raztrgala obraz pri pogledu nanj. Najraje bi se bil razjokal.

«Tega mora biti konec!» je sikal razkačen, «gospodinjo vprašam, prav na zvit način jo vprašam, tako, da niti od daleč ne bo slutila, za kaj gre.»

Ozrl se je nehote na ulico. Tam pri oknu je sedela ona; bila je izredno ljubka v svoji otožnosti. In, oh, in ali ne leži v njenem pogledu očitane in prošnja obenem?

«Sirotka,» je stokal Jernej, «seveda, ko pa ljubi takega bojazljivca! O, jaz, jaz norec!»

In zbežal je na hodnik ter potrkal pri gospodinji. Najprej je malo pohrkaval, nato je izpregovoril:

«Koliko časa stanujete že v tej ulici, gospa?»

«Nad dvajset let, gospod. To je bilo že leta... oh, čakajte no, vse vam natančno razložim.»

Rapé je iztegnil roke kakor v bran; najbrž iz strahu pred grozečo lavino besed. Pozabil je na diplomatično prašanje, jeza mu je podelila energijo in izustil je hlastno:

«Hvala, hvala! Ali morda veste, čigava je ona deklica tam nasproti, ki sedi zmerom pri oknu?»

«Ta? Oh, veste, ta je pa hroma.»

Rapé je prebledel; gospodinja je obmolnila, zadeta od njegovega strašnega pogleda.

«Kdo?» mu je zahrčalo iz grla in zamajal se je na svojih krivih nogah.

«No, ta, ki povprašujete po njej.»

Jernej, ki je buljil topo v zid, se je počel tresti in globoko sopsti. Z izobličnim obrazom se je zopet obrnil do gospodinje in zavpil:

«Torej ne more hoditi?»

Gospodinja se je prestrašena umaknila z gornjim životom in strmela vanj.

«I, kako bo hodila, če pa je hroma!»

«Hroma!» je kričal Rapé in tiščal v sobo. «Hroma, pa tako lepa!»

Zbežal je v sobo in zaloputnil vrata.

Zunaj se je čulo mrmranje gospodinje.

Drvel je semtertja po sobi, stopil k oknu in v divji boli buljil v njo, ki je sedela tam. Dihal ni nič, samo zijal je, zijal.

Ona pa je povabila solzne oči, kajti čula je bila vse.

Rapetu so se šibile noge. Bile so videti še bolj krive kot poprej; kot bi ga nevidno breme grozilo potisniti k tlom.

Sladka podoba v razgretem ozračju je izginila. Njegovo srce je bilo naenkrat beden popotnik, blodeč sredi širne puščave; ladjičca brez krmila — sredi neizmerne morja.

Njegov obraz je bil podoben maski, pohojeni na blatni cesti. Njegove ustnice pa so se premikale v kletvi:

«O Bog, ki si me ustvaril z grehom, ki si mi vsadil v srce sovražstvo, sovražim te, tebe sovražim, ker si tu tako grešil!»

V tretjem nadstropju je zločest klavir zaigral neumno poskočnico. —

Ponoči se je Jernej splazil ven in prišel zjutraj pijan domov.

Drugi dan popoldne jo je zopet videl: peljali so jo na izprehod v vozičku.

«Statist usode sem,» je rekel in se obrnil v stran. «Življenje moje bo ostalo ena sama dolga želja, — nikdar izpolnjena.»

Gospodinja je še rekla:

«Prej so jo peljali vsak dan ven, samo v zadnjem času... čudno... ne vem...»

Jernej ji ni odgovoril.

Dva dni zatem je tiho pospravil svoje maloštevilne stvari, med njimi tudi ono lepo pismo. Ko je bil končal, je previdno odprl vrata, ozrl se še enkrat po lepi sobi in govoril mehko:

«Zapuščam te, katafalk moje ljubezni! Pozdravljen!»

Šel je.

Proti večeru je prišel mož, ki je zahteval njegove stvari in izročil gospodnji celo stanarino.

Ta pa je besedičila:

«Tega mi dozdej še nihče ni storil. Če je kdo zapustil to krasno sobo, jo je moral, ker je bil službeno prestavljen.»

MARIJA KMETOVA:

ARABESKA.

Hijacinte, narcise in drevje; zgoraj modro nebo, spodaj morje kakor zlato; vseokrog pomlad.

Valčki šepečejo, iskrijo se lučke; v solncu še skale ob morju so življenja vesele. Še pesek je živ: glej, vžiga se; vzdih, se smeje; zdaj spet je kamenček pri kamenčku v senci modrin.

V beli luči je klop, zadaj cesta-srebro.

V pomladni omami človeku se misli pleto: «Prihitelo življenje je iz daljnih daljin, nasmehnilo se, obstalo: dan — noč — megla, solnca malo, veliko gorjá. Zdaj v telesu je življenje zastalo; mrlič — še živ — si solnca želi, po solncu hrepeni; a kam bi noč in solnce? Kam solnce z mrličem?

Lice je blede, oči v žgoči luči; roké nevesele ne vedo kaj bi s solncem počele, kam z žarki bi prsti, ki bolno drhtijo v beli luči klopi. Hijacinte, narcise in drevje?

V življenje poganjajo, solncu pozvanjajo, vriskajo v moči, zdravju, ljubezni.

Modro nebo kakor oko se smeje, smeje, smeje. Morje z galebi se brati, jadra odseva, v solncu se zláti, poje nébu, življenju.

V pesku otroci-človečki se s solncem igrajo; brez misli pretvarjajo življenje v zlato in kakor metuljčki srkajo mehko ozračje in njih smeh preliva se v pesem drobno.

Hijacinte, narcise in drevje; zgoraj rožasto nebo, spodaj morje — nebesno oko; vseokrog pomlad. Valčki šepečejo, temnijo se lučke, v mraku že skoraj so skale ob morju. Med množico človek se plazi, tava v noč.

Je tudi težno vganiti — kaj se je tu / cat: